

NOVEMBER 2006

De SocialeKRANT

De burger aan zet

Kom donderdag 30 november meepraten tijdens het sociaal debat over hoe het nog beter kan in de provincie Utrecht!

Samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties werkt de Provincie Utrecht hard om een concrete bijdrage te leveren aan maatschappelijke problemen. Zo zijn we aan de slag gegaan om de leefbaarheid in de kleine kernen te versterken, het vrijwilligerswerk te stimuleren, risicojongeren binnenboord te houden en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te optimaliseren.

Als provincie zijn wij voortdurend op zoek naar de dialoog met onze inwoners. We willen bijvoorbeeld weten of bewoners zich wel veilig voelen in hun eigen buurt, of iedere inwoner mee kan doen in de maatschappij en of er voldoende werk is.

De provincie Utrecht is op zoek naar mensen die hierover mee willen denken.

Om iedereen de gelegenheid te geven aan het woord te komen organiseert de provincie een publieksdebat op 30 november in drie verschillende gemeenten. Er is er vast wel een bij u in de buurt!

In deze Sociale Krant krijgt u alvast een voorproefje. Lees hem en laat op 30 november uw stem horen. U bent van harte welkom!

Mw. Mr. J.G.J. Kamp,
gedeputeerde sociaal beleid

Provincie maakt werk van sociaal beleid

Segregatie, vergrijzing, drop out. Ook de provincie Utrecht ontkomt er niet aan.

Met een Sociale Agenda zet de provinciale overheid de hand aan de ploeg.

‘Maatschappelijke problemen zijn er om te worden aangepakt.’

Met een speciale bus trekt een delegatie van de provincie Utrecht op donderdag 30 november door Utrecht. Drie keer maakt de bus een stop voor een debat: in Veenendaal, Amersfoort en de stad Utrecht. De delegatie, bestaande uit Statenleden en ambtenaren en de gedeputeerde sociaal beleid, mevrouw Kamp, wil in gesprek met burgers. Dit vragen ze aan het publiek: ‘Wat zijn volgens u de belangrijkste problemen in onze provincie?’ En: ‘Wat kunnen we samen doen om die problemen op te lossen?’

Nieuwe agenda

Het horen van burgers is een cruciale stap richting het vaststellen van een ‘Sociale Agenda’ voor 2007 en 2008. Daarin staat welke problemen met prioriteit aangepakt moeten worden. Werken met een Sociale Agenda bleek de afgelopen twee jaar een vruchtbare methode. Overal in de provincie startten nieuwe initiatieven. Organisaties, burgers en gemeenten sloegen de handen ineen bij de uitvoering van nieuwe projecten. Elders in deze krant leest u over de resultaten.

Aan het publieksdebat op 30 november ging het nodige vooraf. Zo organiseerde de provincie de afgelopen maanden drie debatten met professionals en deskundigen op de thema’s ‘leefbaarheid’, ‘vergrijzing’ en ‘opgroeien’. In augustus verscheen boven-

dien ‘Samenleven in Utrecht’, het Tweede Sociaal Rapport provincie Utrecht (zie www.provincie-utrecht.nl > projecten > Sociale Agenda > algemeen).

De drie debatten maakten het nodige los. Tal van problemen kwamen op tafel en zeker zoveel ideeën voor oplossingen. Deze Sociale Krant geeft een impressie vanuit de debatten en presenteert een reeks ideeën en aanzetten voor oplossingen. ‘Geef voortijdig schoolverlaters allemaal een eigen coach.’ ‘Inventariseer bestaande initiatieven die het ouderen mogelijk maken om langer zelfstandig te blijven wonen, en maak die breed bekend.’ ‘Start een provinciale Taskforce Jeugdwerkloosheid die werkgevers bewust maakt van de noodzaak om allochtone jongeren in dienst te nemen.’ ‘Geef als provincie vaker structurele subsidie voor initiatieven, want nu bloeden zinnige projecten vaak vanwege geldgebrek dood.’ Het zijn maar enkele van de vele ideeën die tot nu toe op tafel kwamen. Geregeld kreeg de provincie de vraag of zij zich wel met al deze thema’s moet bemoeien. Zijn er niet genoeg instanties en organisaties die dat doen? Tijdens een van de bijeenkomsten zei de gedeputeerde, mevrouw Kamp: ‘Voor ons is vooral relevant dat bestaande maatschappelijke problemen worden aangepakt. Als wij daarin een rol kunnen spelen, in samenwerking met anderen, willen we dat graag oppakken.’

‘Dialoog is open met elkaar praten’

Contact krijgen met mensen van andere culturele afkomst gaat niet vanzelf.

Blijf niet hangen in je eigen kring, adviseert rechtenstudente Rachida el Hessaini (22) uit Amersfoort.

Nieuwsgierigheid naar de ander is een belangrijk ingrediënt van dialoog en ontmoeting. Die open houding heeft Rachida el Hessaini altijd al gehad. Het overkomt haar vaak dat ze spontaan in gesprek raakt met mensen. ‘Vaak vragen mensen mij: “Waarom draagt een jonge meid als jij toch een hoofddoek?” Dat heb ik me altijd al afgevraagd.” Ik ben dan benieuwd of die mensen zelf iets hebben gedaan om antwoord op die vraag te krijgen. Zijn ze er iets over gaan lezen bijvoorbeeld? Helaas blijven veel mensen steken in een denkbeeld zonder zelf actief op zoek te gaan naar een antwoord.’

Botsing

Dialoog, dat betekent open met elkaar kunnen praten. Een voorwaarde daarbij is dat mensen dezelfde ‘taal’ spreken en elkaar de ruimte geven. ‘Je hoeft niet dezelfde mening te hebben. Juist een botsing van meningen is interessant. Die botsing zie ik als iets positiefs: dan weet je dat er ook een andere wereld bestaat. Het dwingt je even stil te staan bij je eigen mening. Het is leuk dat we verschillend zijn, daardoor krijg je creatieve ideeën. Als je geïsoleerd bezig bent, vind je die verdieping niet.’ De studente zou graag openbare plekken zien waar mensen vrij kunnen in- en uitlopen: laagdrempelige ontmoetingsruimtes waarvoor geen lidmaatschap of entreegeld nodig is. Dan kunnen er spontane ontmoetingen ontstaan. ‘Ik ben geen voorstander van georganiseerde, voorgedraaide dialogen waar

Rachida el Hessaini: ‘Door verschillen word je creatief.’

“deskundigen” op af komen. Die hebben zo’n gedwongen karakter. Laat mensen het maar zelf doen. Ook oudere Marokkaanse vrouwen die weinig Nederlands spreken hebben behoefte aan ontmoeting. Het enige wat hen tegenhoudt is de taal. En onzekerheid ten opzichte van de deskundigen. Maar juist deze niet-deskundigen zouden meer aan het woord moeten komen.’

Foto: Bert Spiertz

Willem van der Wiel: 'Onze bewonersgroep pakt allerlei problemen aan.'

IJsselveld Oost is een multiculturele wijk in IJsselstein. Ongeveer veertig procent van de wijkbewoners is van Marokkaanse afkomst, de rest is overwegend autochtoon. Willem van der Wiel is er sinds een paar jaar lid van de bewonersgroep, een groep burgers die de betrokkenheid van de bewoners bij hun leefomgeving wil verbeteren. 'Toen we drie jaar geleden begonnen, hadden we het over loszittende stoeptegels en hoe je dat moet melden bij de gemeente. Intussen hebben we het ook over de sociale problematiek in de wijk, zonder daarbij die loszittende stoeptegels te vergeten.'

Zwerfvuil

De sociale problemen in de buurt, dat zijn zwerfvuil, jongerenoverlast, sociale huurwoningen die toe zijn aan renovatie, en een gebrek aan sociale samenhang. Aan al die problemen probeert de bewonersgroep iets te doen. Zo gaat er regelmatig een 'knijperploeg' de wijk in om het zwerfvuil op te ruimen en is er

'Je bent zelf verantwoordelijk voor leefbaarheid'

Betrek bewoners bij het maken van plannen die de leefbaarheid raken. Dat adviseert Willem van der Wiel, inwoner van IJsselveld Oost, een wijk in IJsselstein.

onlangs het project 'De buurt in kleur' gestart. Met de renovatie van huurwoningen wil het niet vlotten. 'De woningbouwvereniging heeft al een tijd geleden beloofd dat er liften in de flats zouden komen. Ze zijn er nog steeds niet. Sommige ouderen, die gerekend hadden op de komst van een lift, komen daardoor nauwelijks hun huis uit.' Ook zou Willem van der Wiel graag wat meer bankjes in de wijk zien, zodat ouderen die boodschappen doen er even kunnen uitrusten. Maar de politie wil de bankjes juist weghalen om de overlast van jongeren te beperken. 'Die jongeren hangen meestal rond bij zo'n bankje, maken veel lawaai, soms tot half twee 's nachts. Simpelweg die bankjes weghalen is niet de oplossing, er is veel meer nodig. Een tijdje geleden heb ik een brief geschreven aan de gemeente dat de hulp van Bureau Jeugdzorg - en daarmee ook van de provincie - nodig is.'

Het zou fijn zijn als instanties zoals de gemeente of woningcorporaties transparant te werk gaan, vindt Willem van der Wiel. Bijvoorbeeld door bewoners te betrekken bij het maken van plannen. 'Die instanties kunnen het beste eerst met de bewoners gaan praten en vragen: wat kan er volgens jullie beter?'

Binding met de buurt is essentieel

De leefbaarheid in oudere stadswijken staat onder druk. Hoger opgeleiden trekken weg, lagere inkomensgroepen blijven achter. Het platteland kampt met ontvolking en een afnemend voorzieningenniveau.

Wat werkt

- Er gebeurt al veel op het gebied van sociale cohesie en integratie in wijken en buurten. Betrokkenen kunnen van elkaar kunnen leren door hun ervaringen met elkaar uit te wisselen. Ook is het handig een databank met 'best practices' op te zetten. Die moeten dan wel door iedereen te raadplegen zijn, bijvoorbeeld op de website van de provincie.
- Burgers willen graag gezien worden als gelijkwaardige gesprekspartner. Daarom zou de overheid meer ruimte en verantwoordelijkheid aan burgers moeten geven. Schep een klimaat waarin hun ideeën kunnen opbloeien.
- Om segregatie op de arbeidsmarkt tegen te gaan moeten we werken aan de bewustwording van werkgevers. Laat zien dat het in hun eigen belang is om meer diversiteit in hun personeelsbestand te krijgen. Dwing hen desnoods om bijvoorbeeld allochtone jongeren die buiten de boot dreigen te vallen, aan te nemen.
- Vergroot de maatschappelijke betrokkenheid van burgers en geef het vrijwilligerswerk een nieuwe impuls. Bijvoorbeeld door de samenhang tussen regulier vrijwilligerswerk en professioneel welzijnswork te stimuleren. Samenwerking tussen deze twee partijen kan tot vruchtbare resultaten leiden. Ook kun je ondernemers aanmoedigen om hun maatschappelijke betrokkenheid te tonen. Stimuleer hen bijvoorbeeld om maatschappelijke stages aan te bieden of sociaal geïsoleerde mensen aan te nemen.
- Het denken in termen van 'wij' en 'zij' moet stoppen. Dat leidt alleen maar tot polarisatie. Mensen van verschillende culturele achtergronden moeten elkaar leren kennen, dat voorkomt negatieve beeldvorming. Het creëren van ontmoetingsplekken kan helpen.

Foto: Evelyn Jacq (HR+)

Een buurtfeest is goed voor de samenhang in de wijk.

Een goede leefbaarheid hangt sterk samen met de sociale cohesie in een buurt of dorp. Pas als bewoners binding hebben met hun buurt, zullen ze zich er verantwoordelijk voor voelen en sociale contacten aangaan. Maar hoe komt die binding tot stand? De overheid zou burgers meer moeten betrekken bij het oplossen van problemen, stelt ex-Kamerlid Mohamed Rabbae in zijn inleiding op het debat over leefbaarheid. 'Maak van burgers, en met name de allochtonen, een coalitiepartner bij het aanpakken van elk probleem. Als je hen op de juiste toon weet aan te spreken, komen ze wel.'

Een barbecue op straat of een feestje is goed voor de sociale cohesie. Maar ook een gezamenlijk probleem of tegenstander brengt wijkbewoners dicht bij elkaar, denkt Rob Steinenbach, opbouwwerker in de Utrechtse wijk Ondiep. 'Ik ben blij als woningcorporatie Mitros een slechte beslissing neemt', zegt hij ironisch. 'Dan krijg je een band tussen bewoners. En het kost heel weinig geld.'

Ook integratie is van belang voor een goede leefbaarheid. Ad de Regt, actief buurtbewoner van de Utrechtse wijk Hoograven heeft er ervaring mee. 'Na 11 september kwam de segregatie in onze wijk opeens aan het licht. Het bleek dat allochtone en autochtone buurtbewoners geen enkel contact hadden. Dat is een ongezonde zaak.' Sociale cohesie is niet hetzelfde als consensus: het betekent niet dat alle bewoners dezelfde opvattingen hebben, zoals vaak ten onrechte wordt gedacht. Ad de Regt: 'Het betekent eerder dat je ondanks verschillende meningen

Mooie oogst vorige So

In 2004 stelde de provincie Utrecht haar eerste Sociale Agenda op. Samen met gemeenten en lokale maatschappelijke organisaties werden projecten gestart en ontwikkelingen in gang gezet. Met resultaat.

Een concrete uitkomst van de vorige Sociale Agenda is het dagbestedingsproject Titan, dat eind 2005 van start ging. De doelgroep, 'risicjongeren': drop-outs die dreigen te vervallen in crimineel gedrag, krijgt een jaar lang individuele begeleiding naar een baan of een opleiding. Elk jaar kunnen vijftig jongeren instromen. Voor de jeugd startte ook het succesvolle lessenproject 'Leren omgaan met geld'. Vmbo-scholieren leren verstandig omgaan met geld, om te voorkomen dat ze zich diep in de schulden steken. Om de leefbaarheid in kleine kernen te behouden en vergroten, startte een pilot in de dorpen Cabauw en Benschop. Provincie en gemeente werken hierin nauw samen en gaan uit van de wensen van de bewoners. In Cabauw zijn er plannen voor een combinatie van een

toch met elkaar in contact gaat. Je moet iemand laten uitleggen waarom hij vindt wat hij vindt. Je moet respect zien te krijgen voor tegengestelde opvattingen.'

Continuïteit

Projecten die de leefbaarheid in een wijk willen stimuleren moeten aansluiten bij wat de bewoners zelf belangrijk vinden, concluderen de debatdeelnemers. De projecten moeten gericht zijn op ontmoeting, en een langdurige werking hebben. Voor dat laatste zijn langdurige subsidies nodig. Zorg dus voor continuïteit in de financiering, zo luidt de roep van veel debatdeelnemers. Iets tijdelijk financieren staat gelijk aan kapitaalvernietiging, want na stopzetting van de subsidie bloedt een project vaak dood. 'In feite is elke subsidie tijdelijk', reageert Statenlid Pieter Pollmann hierop. 'Maar misschien moeten we als provincie toch bekijken of we op een meer structurele manier subsidie kunnen geven.'

'Sociale cohesie is niet hetzelfde als consensus'

We leren nog te weinig van elkaar, meent een debatdeelnemer. Daarom zou het handig zijn om een databank met best practices over leefbaarheid op te zetten. Die databank moet dan wel voor iedereen toegankelijk zijn, bijvoorbeeld via de website van de provincie. Volgens gedeputeerde Annie Kamp wordt daar aan gewerkt.

Bewustwording

Een ander knelpunt is segregatie op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn vaak huiverig om bijvoorbeeld jonge allochtonen aan te nemen. Het is nodig om aan bewustwording van werkgevers te werken: laat hen zien dat een divers personeelsbestand ook in hun eigen belang is. Een goed idee, vindt gedeputeerde Annie Kamp, die de middag afsluit. 'Het wordt nog een hele klus om een goed programma te maken van de resultaten. In ieder geval heb ik al veel goede ideeën gehoord waarmee we aan de slag kunnen.'

ciale agenda

brede school, jeugdvoorzieningen en woningen voor ouderen en starters. De pilot krijgt navolging in zestien andere gemeenten.

Aan de sociale veiligheid is ook gewerkt. Zo leverde de provincie Utrecht met verschillende projecten een bijdrage aan een betere opvang van dak- en thuislozen. Verder is er een meldpunt opgezet waar kwetsbare personen die in een crisis dreigen te raken, terecht kunnen. Om het vrijwilligerswerk te versterken is er een taskforce Maatschappelijk Betrokken Ondernemen van start gegaan. De taskforce stimuleert bedrijven en de lokale overheid om hun kennis en werknemers in te zetten voor lokale maatschappelijke instellingen en vrijwilligersorganisaties. Een thema dat later aan de Sociale Agenda is toegevoegd, is integratie. Ook in dat verband zijn inmiddels diverse projecten gestart.

Voor meer resultaten zie www.provincie-utrecht.nl > projecten > sociale agenda

‘Schelden of vechten lost niks op’

Opgroeien in twee culturen brengt soms conflicten mee. Abdel Benhadi (15) laat zich niet meeslepen. ‘Met woorden kun je veel oplossen.’

Abdel Benhadi woont in de Utrechtse wijk Kanaleneiland en zit in het derde jaar van het vmbo. Thuis heerst één cultuur, buitenshuis meerdere culturen: daar gaat hij om met jongens van Nederlandse, Marokkaanse, Turkse en andere afkomst. ‘Ik weet niet wat ik ben: Nederlands of Marokkaans. Feit is dat ik Marokkaans bloed heb. Maar ik ben in Nederland geboren en opgegroeid, ik praat negentig procent van de tijd Nederlands, ook als ik thuis ben. Toch kan ik niet zeggen dat ik me Nederlander voel.’

Problemen kun je het beste oplossen zonder geweld, zo leerde hij al van zijn vader. En ook op de cursus ‘Opgroeien in twee culturen’ van de Utrechtse organisatie Al Amal leerde hij omgaan met conflicten. ‘Je moet niet te snel agressief reageren, met woorden kun je ook heel veel oplossen.’ Dat merkte Abdel toen hij en een vriend geweigerd werden bij een bioscoop. ‘De caissière zei dat de kaartjes op waren. Maar mensen die even later kwamen, liet ze wel naar binnen. Ze bleek opdracht gekregen te hebben van haar baas om ons niet binnen te laten.

We zouden te veel rommel en lawaai maken.’ Abdel heeft daarna een politieagent van Marokkaanse afkomst aangesproken met de vraag of hij voor hen wilde bemiddelen bij de bioscoop. De jongens mochten naar binnen mits ze hun legitimatiebewijs afgaven. Dat kregen ze pas na de film terug, toen ze hun platen schoon hadden achtergelaten.

Hoofdpijn

Achteraf is Abdel blij met zijn tactiek. ‘Uiteindelijk ben ik toch binnengekomen. Dat is voor mij een overwinning. Ik wilde laten zien dat ik het kon. Ik had wel kunnen gaan schelden of vechten, maar dat levert toch niets op.’ Voor Abdel is zijn dag meteen verpest als hij zo zijn best moet doen om ergens binnen te komen. ‘Ik krijg er hoofdpijn van om dit soort onnodige problemen op te lossen.’

Jeugd is vooral gebaat bij preventie

Utrecht is de op een na jongste provincie van Nederland: bijna eenderde van de bevolking is jonger dan 25 jaar. Nog te veel jongeren verlaten de school zonder diploma of raken tussen wal en schip.

Schooluitval is een enorm probleem, zo blijkt uit het Tweede Sociaal Rapport van de provincie Utrecht. Anke van Kampen, directeur van onderzoeksbureau Sardes, zou graag zien dat betrokken organisaties en instanties samen ambitieuze doelstellingen formuleren.

‘We kunnen tegen elkaar zeggen: het huidige aantal van 3700 schooluitvallers moet terug naar nul of bijna nul’, betoogt ze tijdens haar inleiding op het debat over opgroeien. De vraag is vervolgens hoe je dat bereikt. Van Kampen pleit ervoor om meer mentoren in te zetten voor vmbo-leerlingen. ‘Vaak denken

Het is essentieel dat leerlingen zich thuisvoelen op school.

leerlingen: ik kan het niet, ik krijg toch nooit een baan. Mentoren buigen die negatieve gedachten om. Ze laten zien dat leerlingen wél succesvol kunnen zijn. Stimuleer dat ze een positief zelfbeeld krijgen en biedt hen een beroepsperspectief.’ Van Kampen ziet ook veel in samenwerking tussen scholen en bedrijven. ‘Scholen kunnen contact leggen met bedrijven en ze duidelijk maken dat ze leerlingen niet meteen terugsturen als ze een keer te laat op het werk komen. Verder zouden scholen leerlingen goed moeten begeleiden, zeker in het begin als ze het nog niet zo goed doen en aanpassingsproblemen hebben.’

Sleutelfiguren

Schooluitval is niet het enige probleem dat tijdens het debat

over opgroeien op tafel komt. José Smink, beleidsadviseur Jeugd van de gemeente Amersfoort vraagt zich af hoe je een multi-probleemgezin bereikt dat een aversie heeft tegen hulpverlening. ‘Hoe krijg je het zover dat je er toch binnenkomt? Kan de provincie hier iets aan doen?’ Fatouch Chanaat van de Marokkaanse vrouwenorganisatie Al Amal komt met een mogelijke oplossing. ‘Je kunt meer gebruik maken van sleutelfiguren en zelforganisaties. Wij komen wel bij die gezinnen binnen. Als mensen gebruik moeten maken van zorg, dan is dat nieuw en angstig voor hen. Wij kunnen hen wel bereiken, daar hoeft ik geen hbo-kwalificatie voor te hebben.’

‘Alle instanties binnen de jeugdzorg moeten dezelfde taal spreken’

Aan initiatieven en projecten om jongeren te helpen is geen gebrek, wel ontbreekt het aan een onderlinge samenhang of visie, constateert Monique Kavelaars, directeur van GGD Eemland. Ze heeft een goed voorbeeld van hoe het beter kan: de Triple P aanpak. Triple P (Positief Pedagogisch Programma) is een laagdrempelig en integraal programma voor opvoedingsondersteuning van ouders. ‘De kracht ervan is dat alle betrokken partijen in de jeugdzorg dezelfde taal spreken en werken vanuit dezelfde basisprincipes. Dat schept duidelijkheid. Nu geven instanties als maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, peuterspeelzalen en gezinszorg vaak elk weer andere adviezen, waardoor mensen in verwarring raken.’

Vroeg ingrijpen

Bijna alle deelnemers aan het debat zijn het erover eens: er kan niet genoeg nadruk worden gelegd op preventie. Een strategie van voorkomen en vroeg ingrijpen is vele malen effectiever dan pas in actie komen als jongeren op latere leeftijd in de problemen raken. En het bespaart maatschappelijke kosten in de toekomst. Zorg daarom dat leerlingen zich thuisvoelen op school. Tjeerd Talsma van adviescentrum Eduniek heeft nog een idee: ‘Voorkom dat kinderen afhaken, haal de hulpverlener de school in, want daar zijn jongeren het beste te bereiken.’

Wat werkt

- Bij het organiseren van de jeugdzorg moeten we meer uitgaan van de jongere zelf. Individuele hulpverlening en maatwerk zijn noodzakelijk. Geef voortijdig schoolverlaters allemaal een eigen coach. Dat is weliswaar duur, maar zou op termijn wel eens effectiever en goedkoper kunnen zijn dan een groepsaanpak.
- Sommige leerlingen haken af omdat school veel te theoretisch is. Ze willen praktisch bezig zijn, niet met hun hoofd maar met hun handen werken. Laat leerlingen daarom al op 14-jarige leeftijd in bijvoorbeeld een garage werken, daar beginnen ze pas echt te leren.
- Veel jongeren die in aanraking komen met justitie hebben een laag IQ. Om hen op het rechte pad te krijgen, hebben ze meer begeleiding nodig. Van hun ouders krijgen ze vaak geen ondersteuning en de meeste rehabilitatieprojecten zijn niet geschikt voor deze groep. Ook het onderwijs zou meer aandacht moeten schenken aan jongeren met een laag IQ.
- De brede school kennen we van het basisonderwijs, maar je zou hem ook kunnen invoeren in het voortgezet onderwijs. Zo bied je hangjongeren een alternatief voor de straat. Zeker voor jongeren die in kleine kernen wonen, kan dit een uitkomst zijn. Die hoeven zich in hun dorp, waar nauwelijks iets te doen is voor hen, niet langer te vervelen.
- Jongeren hebben vaak geen idee hoe ze aan een baan moeten komen. Maak daarom tussenvoorzieningen waar ze leren solliciteren en een training krijgen in de juiste attitude om aan werk te komen. Aan de andere kant: wijs bedrijven erop dat ze niet meteen terugschrikken als jongeren af en toe te laat op hun werk komen.

‘Ik wil best langer doorwerken’

Door de vergrijzing moeten mensen steeds langer doorwerken. Toch kost het ouderen vaak moeite om aan de slag te blijven. Christine van Schagen (58) uit Utrecht vond na dik een jaar weer werk.

Vijftien maanden zat Christine van Schagen uit Utrecht zonder werk. Sinds drie weken heeft ze weer een baan. Via uitzendbureau Ervaren Jaren werkt ze als secretaresse voor een zorgstichting. Van Schagen wijt de moeizame zoektocht naar een baan aan de economische dip waarin Nederland zat, maar vooral aan haar leeftijd: ze is 58 jaar. ‘Zelfs voor het uitzendbureau waarvoor ik lange tijd heb gewerkt, was mijn leeftijd een probleem. Ze konden me niet langer in dienst houden omdat het risico te groot was, bekenden ze met het schaamrood op de kaken.’ Ze solliciteerde veel, maar dat leverde bedroevend weinig op. Vooral op sollicitaties via internet kreeg ze nauwelijks antwoord. ‘Zelfs een reïntegratiebureau dat een vacature had, liet niets van

zich horen. Geen bevestiging, geen afwijzing, helemaal niets.’ En als ze een reactie kreeg, dan was die negatief. Niemand noemde haar leeftijd als reden voor de afwijzing, maar ze vermoedde het wel. Ten einde raad ging ze ‘leeftijdloos’ solliciteren: in haar sollicitatiebrief liet ze haar leeftijd weg. ‘Ik moest natuurlijk wel mijn cv opschonen. De eerste vijftien jaar heb ik eruit gehaald. En de mms heb ik veranderd in havo.’

Vervelend

Solliciteren vond ze vervelend. Maar nog vervelender was het feit dat ze geen betaald werk had. ‘Mijn partner en al mijn vrienden hebben betaald werk, ik was toch nog niet klaar voor de

Foto: Bert Spiertz

Christine van Schagen: ‘Je zou leeftijdsgroepen meer moeten mixen.’

VUT? Bovendien begon ik me te vervelen. Om mijn vaardigheden bij te houden ben ik vrijwilligerswerk gaan doen. Ik voelde ook een discrepantie: de overheid roept dat iedereen minstens tot zijn 65e of langer moet doorwerken. Maar het bedrijfsleven zegt: na je 45e hebben we je liever niet meer.’

Van Schagen wil graag blijven werken tot haar 65e. Ze zou zelfs langer door willen gaan, mits het werk leuk en afwisselend is. ‘Ik vind het leuk om met mensen van verschillende leeftijden te werken. Twintigers, mensen die net kinderen hebben, veertigers, kortom collega’s van 20 tot 65 jaar en alles wat er tussenin zit. Je zou die leeftijdsgroepen meer moeten mixen, we kunnen elkaar positief beïnvloeden.’

Wat werkt

- De leeftijd van 65 wordt te veel gezien als magische grens voor deelname aan de arbeidsmarkt. Je zou die leeftijd moeten loslaten: wil iemand stoppen met werken, maak het dan mogelijk. Wil iemand doorgaan met werken, laat hem of haar dan doorgaan.
- Ouderen blijven vaak alleen achter, omdat vrienden en generatiegenoten overlijden. Om eenzaamheid te voorkomen zou je hen kunnen koppelen aan jongeren. Ook lotgenotencontact gaat eenzaamheid tegen. Verder kun je activiteiten koppelen aan vervoer, zodat ouderen die niet mobiel zijn toch blijven participeren in de samenleving.
- Betrek vitale ouderen bij kwetsbare ouderen. Een vitale oudere kan bijvoorbeeld een dienst verlenen aan een kwetsbare oudere. Ook kan gerichte woningtoewijzing bijdragen aan wederzijdse dienstverlening. In gemengde wijken met mensen van diverse leeftijden creëer je de mogelijkheid dat jongere en oudere buurtgenoten elkaar helpen.
- Er moet meer aandacht komen voor het potentieel van ouderen, nu worden ze nog te veel als patiënten behandeld. Haal hulpvragers uit hun slachtofferrol. Laat hen op een andere manier tegen hun hulpvraag aan kijken: wat heb je in huis om terug te doen?
- Met een bodycheck (een ‘APK-keuring’ voor ouderen) kun je de druk van de vergrijzing op de zorg verminderen. Maar hiermee bereik je vaak mensen die het niet zo nodig hebben. Om de mensen te bereiken die het wel nodig hebben zou je een pro-actief oproepsysteem moeten hebben.

colofon

De Sociale Krant is een eenmalige uitgave in het kader van de Sociale Agenda 2007-2008 van de Provincie Utrecht

Uitgave Provincie Utrecht, in samenwerking met Alleato, Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Utrecht
Coördinatie en eindredactie Marc Engberts (Alleato)

Tekst Leonie van den Schoor, Stuk Producties

Fotografie Bert Spiertz, Evelyn Jacq (Hollandse Hoogte), Joost van den Broek (Hollandse Hoogte)

Ontwerp en opmaak Pier 19

Druk ZuidamUithof Drukkerijen

Oplage: 3000

e-mail: marc.engberts@alleato.nl

De rubriekjes getiteld ‘wat werkt’ bevatten een greep uit de vele ideeën en suggesties die zijn gedaan tijdens de sociale debatten. Een meer uitgebreid overzicht daarvan is vanaf medio december te vinden op www.alleato.nl

Vergrijzing dwingt ouderen tot zelfredzaamheid

In 2030 is twintig procent van de bevolking in de provincie Utrecht 65-plusser. Dat heeft grote consequenties voor zorg en arbeidsmarkt.

Zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen in een vertrouwde omgeving. Dat is het doel van speciale seniorencoöperaties op het Duitse platteland. Ben Slijkhuis, directeur van het Nederlands Platform Ouderen en Europa, geeft tijdens zijn inleiding op het debat over vergrijzing twee voorbeelden van alternatieve woon- en leefgemeenschappen voor en met ouderen. Het Zuid-Duitse stadje Riedlingen kent een ‘Senioren-genossenschaft’, een vereniging waarin tweehonderd ouderen elkaar diensten leveren in een soort ruilsysteem. Zo hoeven ze geen beroep te doen op vrijwilligerswerk of mantelzorgers en kunnen ze langer zelfstandig blijven wonen. Een ander voorbeeld van ‘sociale innovatie’ is een Duitse woongemeenschap voor jong en oud: zestig procent van de bewoners is ouder dan 60 jaar, veertig procent jonger. Die mix van leeftijden werkt activerend. Vitale ouderen bieden zich aan als kinderoppas of doen boodschappen voor werkende ouders.

Wethouder Jaap Verkroost uit Maarssen reageert enthousiast op de woongemeenschappen en wil er meer over weten. ‘Dit past in de lijn van de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling.’ Andere deelnemers zijn eveneens nieuwsgierig. Wat als je echt medische zorg nodig hebt? Dan ga je uit de woongemeenschap, antwoordt Ben Slijkhuis. Maar in de praktijk blijkt dat die intensieve zorg pas op een veel later tijdstip nodig is.

Wijkgenoten

Volgens de deelnemers aan een gesprekstafel over informele zorg moet de ouderenzorg dichtbij huis worden georganiseerd, want ouderen blijven steeds langer thuis wonen. De kinderen

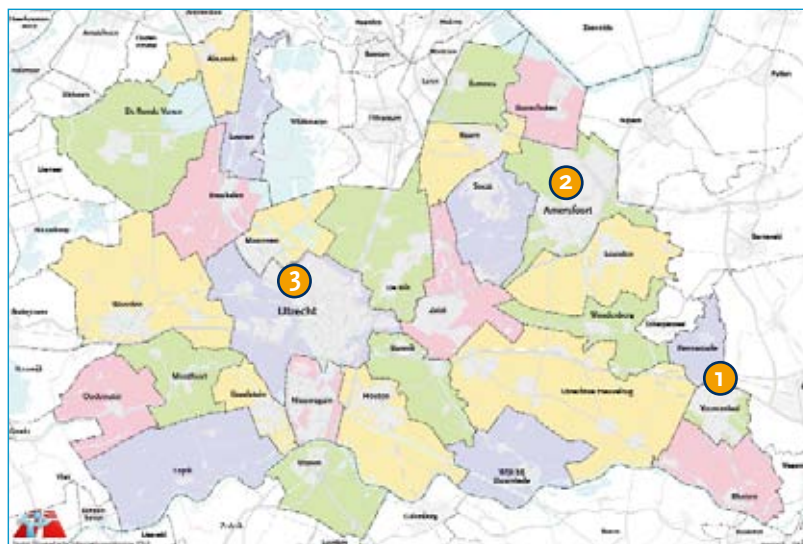
wonen vaak niet meer in de buurt, dus zou het ideaal zijn als burens en wijkgenoten als mantelzorger optreden. Hoe krijg je dat voor elkaar? Je zou een ruilbeurs van zorg en ondersteuning kunnen organiseren. Of een digitale buurtplaats waarop vraag en aanbod van zorg op buurt- en straatniveau wordt aangeboden. En wat te denken van speciale vriendenhuizen voor ouderen of woningen waar ouderen in een groep bij elkaar kunnen wonen, net zoals studenten in studentenhuizen. Daarmee zou je ook de eenzaamheid onder ouderen kunnen aanpakken.

Missiewerk

Ook voor de arbeidsmarkt heeft de vergrijzing consequenties. Alma van der Heijden van Uitzendbureau 65+: ‘De overheid zegt: pas op, straks moeten we allemaal door blijven werken na ons 65e, maar er wordt niets geregeld.’ Bovendien, werkgevers hebben nog veel vooroordelen over de oudere werknemer. Zo is het een misverstand dat ouderen geen fysiek werk meer kunnen doen, meent Jan Boerefijn, directeur van uitzendbureau Ervaren Jaren.

Werkgevers zullen wel ouderen moeten aannemen, zegt Robert Tiggelman van het CWI: ‘Er zijn steeds minder jongeren te vinden voor vacatures. In de stad Utrecht staan op dit moment niet meer dan 147 jongeren tot 23 jaar bij het CWI ingeschreven.’ Het CWI doet bij werkgevers veel aan missiewerk om oudere werknemers in dienst te nemen. De provincie zou dat ook kunnen doen, oppert Tiggelman. ‘Bijvoorbeeld door in al haar contacten met het bedrijfsleven uit te stralen: denk aan ouderen, je zult wel moeten.’

PRAAT MEE OP 30 NOVEMBER!

Hoe kan het beter in de provincie Utrecht? Kom, en vertel de provincie Utrecht hoe u als burger wilt wonen, werken en samenleven. Een provinciale delegatie doet met een speciale bus drie plaatsen aan.

1 Veenendaal

14.00 uur
Jongeren centrum Escape
J.G. Sandbrinkstraat 5

2 Amersfoort

16.00 uur
Veiligheidshuis
Stationsplein 14

3 Utrecht

19.00 uur
Zorgcentrum Lombok
J.P. Coenhof 260